

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Корекційна педагогіка

Навчальний посібник

для студентів закладів вищої освіти

(освітні програми «Дошкільна освіта», «Початкова освіта»,
«Соціальна педагогіка», «Фізична реабілітація»)

Чернівці 2021

УДК 376(075.8)
ББК 74.35я73
К 164

*Рекомендовано Вченою радою
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 4 від 29.03.2021 р.)*

Рецензенти:

Марусинець М.М., д.пед.н., професор кафедри психології і педагогіки Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Потапчук Т.В., д.пед.н., професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА : навчальний посібник /

Укладачі: Марія Олійник, Сергій Мединський, Андрій Окопний,
Людмила Тимчук. – Чернівці, 2021. – 180 с.

Навчальний посібник укладено відповідно до програми навчальної дисципліни «Корекційна педагогіка», передбаченої навчальними планами підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань «01 Освіта / Педагогіка» за освітніми програмами «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Соціальна педагогіка», «Фізична реабілітація».

Зміст посібника розкриває загальні основи корекційної педагогіки; орієнтує студентів на засвоєння понятійно-категоріального апарату; розуміння особливостей розвитку, виховання і навчання дітей з порушеннями різних нозологій; оволодіння принципами і методикою організації корекційно-педагогічного процесу. Запропоновані навчальні завдання, спрямовані на формування у студентів гнучкої професійної тактики застосування сучасних методів корекційної допомоги.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Тема 1. Корекційна педагогіка як наука	9
1. Об'єкт, предмет і завдання корекційної педагогіки	
2. Взаємозв'язок корекційної педагогіки з іншими галузями знань	
3. Основні положення корекційної діяльності	
4. Принципи корекційно-педагогічної діяльності	
Тема 2. Понятійно-категоріальний апарат корекційної педагогіки	26
1. Розуміння норми і аномалії у психофізичному розвитку особистості	
2. Положення Л. Виготського про структуру динамічного вивчення відхилень у розвитку	
3. Основні поняття корекційної педагогіки: корекція, компенсація, реабілітація, абілітація, соціалізація.	
Тема 3. Діти з особливими потребами	40
3.1. Загальна характеристика основних груп дітей з особливими потребами	
3.2. Особливості розвитку дітей з аномаліями	
3.3. Діти з порушенням опорно-рухового апарату. Корекційна робота з дітьми з ДЦП	
Тема 4. Діти з порушеннями інтелектуального розвитку	64
4.1. Олігофренопедагогіка як галузь спеціальної педагогіки	
4.2. Диференціація розумової відсталості та подібних станів. Особливості психічного розвитку дітей-олігофренів.	
4.3. Психологічні особливості розвивально-корекційної роботи з розумово відсталими дітьми	
Тема 5. Діти з порушеннями розвитку	80
5.1. Діти з порушеннями слуху. Класифікація порушень слуху	
5.2. Компенсація порушень слухової функції	
5.3. Діти з порушеннями зору	
5.4. Шляхи компенсації при незрячості	
5.5. Слепоглухонімі діти	
5.6. Принципи системи навчання	
Тема 6. Діти з порушеннями мовлення	101
6.1. Логопедія, її предмет, завдання і методи	

- 6.2. Класифікація мовленевих порушень
- 6.3. Причини та корекція мовленнєвих порушень

Тема 7. Діти з порушеннями форми поведінки	117
7.1. Поняття синдрому дефіциту уваги та гіперактивності. Ознаки прояву гіперактивності в дітей шкільного віку. Корекційні програми.	
7.2..Діти з аутичними формами поведінки. Корекційна допомога при аутизмі.	
Тема 8. Інклюзія в освіті. Сучасна система спеціальних освітніх послуг	129
1. Інклюзія в освіті: ключові аспекти	
2. Нормативно-правове забезпечення працівників психологічної служби щодо організації інклюзивного навчання у загальноосвітньому навчальному закладі	
3. Зміст роботи соціально-психологічного супроводу дітей із особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання	
4. Командна робота у психолого-педагогічному супроводі інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами	
5. Перелік документів для проходження дитиною психолого-педагогічного обстеження районною ПМПК	
Тестові завдання з навчальної дисципліни «Корекційна педагогіка»	147

*Знедолена природою дитина не повинна знати,
що в неї слабкий розум, слабкі сили.
Виховання такої дитини має бути в сто разів
ніжнішим, чуйнішим, дбайливішим.
В.Сухомлинський*

ВСТУП

Реформування освіти в Україні передбачає переосмислення підходів до професійної підготовки майбутніх педагогів, які працюватимуть в нових умовах сучасної інклюзивної школи. На сучасному етапі відкрилися нові перспективи у системі корекційної освіти, пов'язані з переосмисленням ставлення до організації навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами. Суспільство, педагогіка, батьки прагнуть наблизитись до розуміння труднощів, з якими зустрічаються ці особи; активно дискутують з приводу переваг спеціальної чи інтегрованої освіти; прагнуть створити умови для їхнього життя (сурдопереклад, пандуси тощо); впроваджують зарубіжний досвід. Практика європейських країн, США, Канади свідчить, що діти з особливостями психофізичного розвитку мають одержувати освіту не лише у спеціальних закладах освіти, а й у загальноосвітніх школах за моделлю інтегрованої чи інклюзивної освіти, яка передбачає надання якісних освітніх послуг дітям незалежно від рівня їхнього розвитку.

Запровадження сучасних моделей організації навчання, виховання і реабілітації дітей з особливостями психофізичного розвитку потребує не лише спеціальної організації матеріального середовища, а й підготовки психолого-педагогічного персоналу закладів освіти, оскільки ефективність інтегрованого та інклюзивного навчання залежить від правильного психолого-педагогічного супроводу цих дітей, який забезпечують як вчителі-дефектологи, так і педагоги й психологи закладу середньої освіти.

Навчальна дисципліна «Корекційна педагогіка» покликана сформувати адекватне ставлення майбутніх спеціалістів до осіб з вадами психофізичного розвитку; забезпечити їхню готовність професійно здійснювати правильний

- a. діти з інтелектуальними порушеннями;
- b. всі діти класу, які мають особливі освітні потреби;
- c. всі діти, які навчаються в інклюзивному класі.

34 Що таке універсальний дизайн в освіті:

- a. психопедагогічний принцип, який впорядковує освітній процес відповідно до індивідуальних особливостей учнів;
- b. пристосування навколишнього середовища, освітніх програм та послуг для максимального використання усіма учасниками освітнього процесу;
- c. інноваційний підхід до організації уроку.

35 Булінг в інклюзивному середовищі – це:

- a. творче вирішення конфліктних ситуацій;
- b. агресивна, насильницька поведінка однієї дитини або групи дітей по відношенню до дитини з особливими потребами;
- c. передача емоційного стану учасників освітнього процесу через певні форми поведінки дітей і дорослих.

36 Індивідуальна програма розвитку:

- a. забезпечує індивідуалізацію навчання дітей з особливими освітніми потребами, закріплює перелік психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, визначає конкретні навчальні стратегії і підходи до навчання;
- b. визначає перелік навчальних предметів, послідовність їх вивчення, кількість годин, відведених на вивчення кожного предмета, тижневе навантаження;
- c. визначає рівень інтелектуального та фізичного розвитку, планування та проведення спільних індивідуальних та групових занять.

37 Назвіть постійних учасників команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами:

- a. медичний працівник закладу освіти, корекційні педагоги, практичний психолог, асистент вчителя, соціальний працівник, вчитель ЛФК;
- b. асистент дитини, лікарі, соціальний педагог, вчитель початкових класів, класний керівник, працівник служби у справах дітей, асистент вчителя;
- c. директор (заступник директора з навчально-виховної роботи), вчитель початкових класів, класний керівник, вчителі, асистент вчителя, практичний психолог, соціальний педагог, вчитель-логопед, вчитель-дефектолог, вчитель-реабілітолог, батьки дитини.

38 З якою метою запроваджується інклюзивна освіта?

- a. для забезпечення рівних можливостей кожної дитини на освіту за місцем проживання;
- b. з метою суттєвої економії коштів при закритті інтернатних закладів;

с. створення сприятливих умов для здійснення індивідуального та диференційованого підходу до навчання та виховання дітей з урахуванням характеру порушень.

39 У чому полягає основна функція батьків у забезпеченні інклюзивної освіти:

- а. забезпечення належних господарсько-побутових умов у сім'ї;
- б. повноцінне членство у команді психолого-педагогічного супроводу;
- с. супровід розвитку дитини.

40 Згідно Закону України «Про освіту»(від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII), інклюзивне навчання – це...

а. діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті;

б. динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність;

с. система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.